

Groene, gezonde stad

Inleiding

De groene kwaliteit van Zoetermeer is een van de belangrijkste redenen voor bewoners om te kiezen voor Zoetermeer als woonplaats. Een groene openbare ruimte heeft dan ook altijd een centrale plaats gehad in de ontwikkeling van de stad. Zoetermeer heeft daardoor nu een sterke groenblauwe structuur met recreatiegebieden als een ring rondom de stad en groene, vaak historische, linten die tot in het centrum van de stad doordringen. Daartussen liggen de wijken met elk hun eigen groenblauwe openbare ruimte.

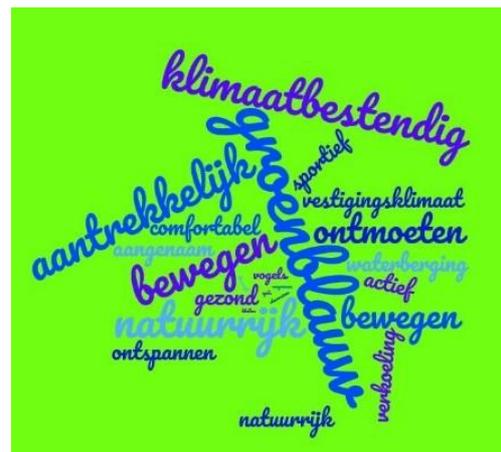
De groeiopgave van 10.000 tot 16.000 nieuwe woningen in de stad betekent dat ook moet worden nagedacht over hoe de groenblauwe dooradering van Zoetermeer een vanzelfsprekend onderdeel van de stad kan blijven en waar mogelijk worden versterkt. Met name in de kwaliteit en de gebruikswaarde van de openbare ruimte kan nog een Schaalsprong gemaakt worden. Veranderd gebruik en slijtage van het groen en klimaatverandering vragen daarnaast ook om nieuwe creatieve invullingen.

Het doel is om de groenblauwe structuur tot in de haarvaten van de woonbuurten te laten doordringen, zodat groen en water in de directe omgeving van elke woning aanwezig is.

Groen als nutsvoorziening

We zien het groen in de stad als een nutsvoorziening, die meerdere doelen dient. Het draagt bij aan een prettige woonomgeving en een goed vestigingsklimaat, het bevordert de gezondheid en sociale cohesie, het vergroot de biodiversiteit, het bevordert de actieve recreatie en het vermindert de effecten van de klimaatverandering [zie bijlage 1]. Het streven is om elke woning aan te sluiten op deze nutsvoorziening.

Dit vormt al de basis van veel beleid, zoals de Groentrilogie (Groenkaart, Visie Biodiversiteit, Bomenbeleid), maar ook bijvoorbeeld, sociaal en economisch beleid. De hierin genoemde doelen zijn nu vertaald in een ambitie: het realiseren van een aantrekkelijke, actieve, natuurvriendelijke en klimaatbestendige groenblauwe dooradering. Dit moet er voor zorgen dat elke woning in de wijken goed is aangesloten op de parken in en rond de stad. De speerpunten zijn de eerste stap op weg naar deze ambitie.

Robuuste groenblauwe dooradering

De Groenkaart onderscheidt groen op verschillende niveaus: de regio, de stad, de wijk en de buurt. De balans tussen deze niveaus bepaalt de kwaliteit van het groen. [zie de Groenkaart en bijlage 2]

Een robuuste groenblauwe dooradering in de stad zorgt ervoor dat de woonwijken goed verbonden zijn met de (regionale) groengebieden in en rondom de stad. Deze rol wordt vervuld door het stadsgroen. De (oude) linten in de stad vervullen deze functie al voor een groot deel. De extra bewoners in de stad zorgen ervoor dat deze verbindingen intensiever gebruikt gaan worden. Aantrekkelijke alternatieven zijn daarom nodig om het groen voor iedereen op een prettige manier bereikbaar te houden.

Daarnaast zorgen nieuwe en/of betere verbindingen tussen de groengebieden ervoor dat er voldoende ruimte voor drukke en rustige vormen van recreatie blijft. Deze verbindingen zijn belangrijk voor het verbeteren/versterken van de biodiversiteit in en om de stad.

Om de groenblauwe structuur van de stad robuuster te maken zijn de volgende speerpunten benoemd: [zie bijlage 3]

1. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: upgrade van wijk- en buurtgroen met bewoners;
2. Verbinden van de Dorpsstraat met de Rotte;
3. Verbinden van de Zegwaartse weg, via het Heempark met de Rotte;
4. Verbinden van de Dobbe en de Zoetermeerse plas met het buitenwater;
5. Verbinden van de Broekweg met de Zegwaartse weg.

Aantrekkelijk

Een aantrekkelijke openbare ruimte is een plek waar iedereen zich prettig voelt. Het is een gevarieerde en afwisselende omgeving waar voor iedereen een plek te vinden is om zich te ontspannen. Het is een plek waar je mensen van alle leeftijden ontmoet, waar je kan zitten, of kan spelen en sporten/bewegen. Het is een aangenaam decor voor een wandeling, een activiteit met vrienden, of collega's, of als uitzicht vanuit je woning, of kantoor. Het is verrassend, afwisselend en kleurrijk, verrijkt met kunst en met ruimte voor activiteiten en evenementen. Tijdens warme zomerdagen biedt het aantrekkelijke schaduwroutes. Het geeft mensen plezier en maakt mensen vrolijk, omdat deze uitnodigt tot gezamenlijk gebruik en het is een plek waar mensen zich bij betrokken voelen.

De invulling hiervan verschilt per plek in de stad. Levendigheid en bruis zijn kenmerkend voor de binnenstad, in de woonwijken is het rustiger. De nieuwe stadswijken zitten hier tussen en in de buitengebieden is er ruimte voor iedereen om te ontspannen. Ook daar zijn er drukkeren plekken, zoals bij het strand en rustigere plekken, zoals de natuurkernen. Het soort en het aantal maatschappelijke, of commerciële voorzieningen sluit aan op deze verschillende soorten gebieden.

De aantrekkelijke openbare ruimte draagt zo bij aan het welbevinden van de bewoners van onze stad, aan de sociale cohesie in de stad en aan de waarde van de stad als woon-, werk- en leefomgeving.

Om de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte te vergroten zijn de volgende speerpunten benoemd [zie bijlage 3]:

6. Inrichting van de openbare ruimte in het Entreegebied;
7. Inrichting van het Centraal Park (Dobbegebied);
8. Inrichting van de openbare ruimte in het Dutch Innovation Park;
9. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: upgrade van wijk- en buurtgroen met bewoners;
10. Schaalsprong Westerpark/Buytenpark/Nieuwe Driemanspolder tot vrije tijdslandschap van de stad.

Actief

Een actieve openbare ruimte nodigt uit tot gebruik. Het is een omgeving waarin je wordt uitgedaagd tot bewegen. Het bevordert een actieve levensstijl, ook voor ouderen. Of het nu gaat om sportieve beweging, zoals hardlopen, om wandelen of fietsen, of om spelen, bewegen is vanzelfsprekend. De actieve openbare ruimte draagt zo bij aan de fysieke en geestelijke gezondheid van bewoners en een verbetering van het milieu. Ook ouderen kunnen makkelijk een ommetje maken buiten en blijven zo daardoor zelfstandig en in beweging. Ook stadslandbouw en natuureducatie bevorderen het actief

gebruik van de openbare ruimte. Dit bevordert de gezondheid en het langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Om een actieve openbare ruimte te bevorderen zijn de volgende speerpunten benoemd [zie bijlage 3]:

11. Bevorderen van een actieve levensstijl in het Entreegebied door het verbinden van voorzieningen in het gebied en verbinden van Meerzicht en Driemanspolder met het Entreegebied;
12. Verbinding Centrum West-Station Zoetermeer-Balij;
13. Verbinding Stadshart-Dorpsstraat;
14. Verbinding Dutch Innovation Park-Van Tuylpark;
15. Verbinding Binnenstad-Palenstein-Van Tuylpark.

Natuurvriendelijk

Een natuurvriendelijke openbare ruimte draagt bij aan de biodiversiteit in de stad. Dit is niet alleen belangrijk voor planten en dieren. Biodiversiteit draagt bij aan het welzijn van mensen door bijvoorbeeld het uitzicht op natuur, of het geluid van vogels in de tuin. Maar biodiversiteit is bijvoorbeeld ook belangrijk voor onze voedselproductie, door bestuiving en plaagbestrijding, het verbeteren van de (zwem)waterkwaliteit en het klimaatbestendig maken van onze stad. Stadslandbouw en natuureducatie dragen bij aan het natuurbewustzijn van bewoners. Biodiversiteit gaat letterlijk om een veelheid van soorten. Hoe hoger de soortenrijkdom, hoe robuuster de leefomgeving ook kan zijn in het kader van klimaatverandering. In de Visie Biodiversiteit werken we gebiedsgericht met de habitats en de veldgids. Voor de verbindingen in de stad is dit daarnaast vertaald naar vier ambassadeurssoorten voor verbindingen in de stad:

- Bijvriendelijk: hierbij gaat het om een bloemrijke omgeving die verbinding legt tussen stad en ommeland;
- Vleermuisvriendelijk: hierbij gaat het om een boomrijke omgeving die 's nachts donker is;
- Egelvriendelijk: hierbij gaat het om een struikrijke omgeving met passages onder/over doorgaande wegen;
- Libellenvriendelijk: hierbij gaat het om een waterrijke omgeving met natuurvriendelijke oevers.

Om de natuurvriendelijkheid van de openbare ruimte te vergroten zijn de volgende speerpunten benoemd: [zie bijlage 3]

16. Realisatie van rietmoeras en moerasbossen aan de noord- en westkant van het Noordelijk plassengebied (Noord Aa);
17. Realisatie van de ecologische verbinding Afrikaweg/Entreegebied;
18. Het realiseren van het weidevogelreservaat Meerpolder icm waterberging;
19. Ontwikkelen van een praktische natuurstrategie voor de stad, te beginnen in de pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht;
20. Realisatie van de faunapassage Balij-Westerpark-Nieuwe Driemanspolder.

Klimaatbestendig en circulair

Een klimaatbestendige en circulaire openbare ruimte is bestand tegen de verandering van het weer en sluit de verschillende grondstofkringlopen, met name de waterkringloop. De zomers in Nederland worden droger en heter, maar tegelijkertijd komen er in deze periode meer heftige buien voor. De winters worden juist natter. Doordat er in korte tijd veel neerslag kan gaan vallen kan de riolering het water niet meer altijd op alle plaatsen tijdig afvoeren. Dit betekent dat in de bestaande wijken meer moet worden gedaan om water bij heftige buien op te vangen en zo het rioolstelsel te ontlasten. Door de toenemende hitte en intensievere bebouwing kan ook in Zoetermeer een stedelijk hitte-eiland ontstaan. De temperatuur in de stad kan hierdoor tot wel 5 graden hoger zijn dan in de omgeving. Met name langere periodes met warme nachten zorgen voor meer sterftegevallen en verminderd welbevinden en verminderde productiviteit. Het vasthouden van water voor drogere periodes en het vergroenen van gebouwen en openbare ruimte kan dit effect aanzienlijk verminderen.

Om de klimaatbestendigheid van de openbare ruimte te vergroten zijn de volgende speerpunten benoemd (zie bijlage 1):

21. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in de binnenstad;
22. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in het Entreegebied;
23. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in de noordelijke bedrijventerreinen;
24. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: zoeken naar mogelijkheden voor meer groen en water en het verminderen van verharding in de openbare ruimte en tuinen;
25. Waar de kans zich voordoet meer open water te realiseren en duikers in te korten.

Van wenselijkheid naar haalbaarheid

De ambitie verwoordt de wenselijkheid van een groene openbare ruimte als nutvoorziening voor de stad. Deze ambitie wordt verankerd in het gemeentelijk beleid, door het op te nemen in de Omgevingsvisie. De volgende fase is het bepalen van de haalbaarheid in verschillende programma's en projecten in de stad. Hierin spelen, naast de gemeente, ook ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties en bewoners een rol. Bovendien heeft elk programma of project zijn eigen opgave. De provincie Zuid-Holland heeft daarom het initiatief genomen om, gezamenlijk met overheden en ontwikkelende partijen, een aanpak te ontwikkelen die een sterk kader biedt, maar ook flexibiliteit in het zoeken naar oplossingen per project. Deze aanpak is vastgelegd in het convenant "Klimaat adaptief bouwen in Zuid-Holland". Het convenant wordt gesloten met een brede groep partners, zoals: provincie Zuid-Holland, gemeenten, Hoogheemraadschappen, bouwers, ontwikkelaars en NEN. Er wordt in dit kader een tool ontwikkeld die de knelpunten in de bestaande situatie in kaart kan brengen en die het effect van plannen laat zien. Ook wordt er een toolbox ontwikkeld waarin goede voorbeelden van oplossingen zijn verzameld. In de toolbox kunnen initiatiefnemers zien welke oplossingen bijdragen aan het bereiken van de ambitie in het gebied waar zij aan de slag gaan. De toolbox is een levend document waarin continu nieuwe voorbeelden en oplossingen worden toegevoegd. Essentieel in deze aanpak is dat per programma of project samen met alle betrokken partijen de optimale en integrale inrichting kan worden gezocht. Het college gaat het convenant op 4 oktober ondertekenen.

De uitwerking van de haalbaarheid volgt de volgende sporen:

Spoor 1: Omgevingsvisie

De ambitie wordt verankerd in de Omgevingsvisie en vertaald naar toekomstige omgevingsplannen. Hierin wordt het groenbeleid in samenhang met andere thema's afgewogen en gebiedsgericht vertaald.

Spoor 2: Schaalsprong

De ambitie wordt uitgewerkt in alle projecten en programma's van de Schaalsprong. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de tools die worden ontwikkeld in het kader van "Klimaatadaptief bouwen in Zuid-Holland". Bij de besluitvorming over de projecten door het college en de raad wordt expliciet in beeld gebracht hoe invulling is gegeven aan de ambitie en welke keuzes hierin moeten worden gemaakt. In kwaliteitsateliërs bij de start van nieuwe projecten en initiatieven helpt de gemeente initiatiefnemers om te komen tot een optimaal resultaat. Dit biedt ook ruimte om te komen tot nieuwe technieken en oplossingen te komen.

Spoor 3: Wijkgerichte verkenning

In de wijkgerichte verkenning Meerzicht wordt onderzocht hoe de ambitie kan worden gerealiseerd in de praktijk. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan vormen van stadslandbouw, adoptie, operatie Steenbreek, Dit wordt verder uitgewerkt in de wijkgroenplannen. Er wordt zo ervaring opgedaan in samenwerking met maatschappelijke organisaties en bewoners, die kan worden toegepast in andere wijken. In dit kader werken we ook samen met de AERES Hogeschool.

Spoor 4: Bestaand gebied

Bij initiatieven in de openbare ruimte wordt de ambitie als vertrekpunt gezien, waarbij aan de initiatiefnemers wordt gevraagd hieraan invulling te geven. Via het programma Duurzaam en groen wordt uitvoering gegeven aan een aantal van de speerpunten. Het dagelijks beheer en onderhoud wordt gedifferentieerd waarbij invulling wordt gegeven aan de ambitie. Dit kan ook in de vorm van campagnes, zoals operatie steenbreek, groene schoolpleinen, via natuureducatie, of stadslandbouw.

Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven

In het kader van de Schaalsprong zijn gesprekken met de stad gevoerd. Hierin wordt bevestigd dat de inwoners van Zoetermeer groot belang hechten aan het groen in de stad.

De grote programma's (Entree, Binnenstad en Dutch Innovation Park) kunnen worden gebruikt om de ambitie te testen en aan te scherpen en de toolbox te vullen. Dit doen we door te vragen naar goede voorbeelden van een aantrekkelijke, of beweegvriendelijke openbare ruimte; maar ook naar plekken waar dit verbeterd kan worden en waarom. In de wijkgerichte verkenning Meerzicht kan dit gesprek over de directe woonomgeving gevoerd worden met bewoners.

Samen met de groene partners, zoals Platform Groen Erfgoed, de natuurverenigingen en het architectuurpunt wordt ook een grotere bijeenkomst gepland om in gesprek te gaan met de stad en de betrokken organisaties.

Bijlage 1: Zeven redenen om te investeren in een groene stad

Wageningen University and Research Centre

In stedelijke gebieden is de groene ruimte vaak een schaars goed. Groen in de stad verdwijnt, bijvoorbeeld door nieuwe woningen, het verharderen van pleinen met steen of cement en het bouwen van bedrijventerreinen. Maar ook steeds meer mensen betegelen hun tuinen. Groen in de stad is heel belangrijk voor de klimaatbestendigheid van de stad en de leefbaarheid voor de inwoners. In de afgelopen jaren van recessie hebben veel gemeenten bezuinigd op het gemeentelijk groen. Nu is het tijd om het tij te keren en te zorgen voor vergroening. Daarom: zeven redenen om te investeren in een groene stad.

1. Groen vermindert de kans op wateroverlast

In steden is soms tot wel 70 procent van het oppervlak bebouwd en bestraat, en dit kan in de binnenstad en op bedrijventerreinen oplopen tot wel 90 procent. Door alle verharding krijgt het water nauwelijks meer de kans om de bodem in te zakken. Groen zorgt ervoor dat niet alle neerslag hoeft te worden afgevoerd. “Door klimaatverandering neemt de frequentie en intensiteit van piekbuien echter toe, en daar is de afvoer veelal niet meer op berekend. Met wateroverlast tot gevolg”, licht Tim Van Hattum (programmamaleider [Green Climate Solutions](#)) toe. Als het technisch al kan om het riool op de hogere pieken aan te passen, dan is het nog maar de vraag of het kosteneffectief is.

De beste aanpak om wateroverlast te voorkomen bestaat daarom uit drie stappen: vasthouden, bergen en afvoeren. De bodem werkt in principe als een spons. In groene gebieden kan water vrij in de bodem infiltreren, opgenomen worden door vegetatie en verdampen én het grondwater aanvullen. Meer groen in tuinen, op bedrijfsterreinen en in de openbare ruimte zorgt ervoor dat het regenwater kan worden vastgehouden en geborgen op de plek waar het valt. Ook groene daken en wadi's – een lager gelegen stuk grond, zoals een greppel of glooiende kuil, waar regenwater naartoe wordt geleid en waarin het rustig kan wegzakken – kunnen wateroverlast helpen voorkomen. Van Hattum: “Steden zijn nu vooral ingericht op het afvoeren van water, maar in de toekomst gaan we door groene ontwerpen steeds meer meebewegen met het klimaat en zorgen dat het water wordt vastgehouden en geborgen in de stad.”

2. Groen verkoelt de stad in de zomer

Steden zijn meestal warmer dan het omliggende platteland. De stenen huizen, pleinen en straten nemen veel warmte op en staan die maar langzaam weer af. Na een zomerse dag blijft het vooral in de nacht in het hartje van een stad soms wel vijf tot tien graden warmer dan in een landelijke omgeving. Ook in kleinere steden en dorpen doet dit effect zich voor.

Er zijn legio redenen om extreme hitte in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. Overmatige warmte bedreigt de gezondheid van kwetsbare groepen zoals ouderen, jonge kinderen en patiënten met hart- en vaatziekten. Hittegolven kosten mensenlevens: elke graad die de temperatuur verder oploopt tijdens een hittegolf is terug te zien in sterftestatistieken. In de warme jaren 2003 en 2006, bijvoorbeeld, stierven in Nederland tussen de 1000 en 2200 meer mensen dan in een normaal jaar. Het gaat daarbij om mensen die anders nog veel langer hadden kunnen leven, zo blijkt uit onderzoek. Daarnaast daalt de arbeidsproductiviteit tijdens warme perioden, zijn er negatieve gevolgen voor infrastructuur, waterkwaliteit en noem maar op.

“Door klimaatverandering neemt de kans op hittegolven toe. Een groenere inrichting van onze steden kan helpen bij het matigen van de hitte in de stad,” stelt hitte-expert Cor Jacobs.

Bomen, struiken en ander groen kunnen de temperatuur in een stad helpen verlagen door water te verdampen. De energie die daarvoor nodig is kan niet meer gebruikt worden voor directe verwarming van lucht en materialen. Waar een bitumen dak in de brandende zon kan opwarmen tot 70 graden, wordt een groen dak met mossen en grassen in dezelfde omstandigheden niet warmer dan 32 graden, op voorwaarde dat er voldoende water beschikbaar is. Ook zorgen met name bomen voor schaduw. In de schaduw van bomen loopt de temperatuur zoals mensen die ervaren veel minder hoog op, mits er ook voldoende ventilatie is. Schaduw helpt zo hittestress te voorkomen. Parken zijn door het effect van verdamping en beschaduwing koele plekken in de stad, en het effect is tot buiten het park te meten.

3. Groen draagt bij aan een betere gezondheid en een hoger welzijn

Veel studies hebben aangetoond dat de aanwezigheid van groen stress vermindert. De eerste keer dat het effect goed werd onderzocht waren de resultaten zo opmerkelijk dat toptijdschrift Science (Ulrich 1984) er plaats voor inruimde. Amerikaanse patiënten die vanuit hun kamer zicht hadden op bomen herstelden meetbaar sneller van een operatie dan patiënten met uitzicht op een blinde muur. In Nederland lieten onderzoekers zien dat mensen gezonder zijn als de woonomgeving meer groen bevat. Zo hebben kinderen in groene wijken bijvoorbeeld vijftien procent minder vaak last van overgewicht. Dergelijke verbanden bleken herhaaldelijk het sterkst te zijn binnen kansarme groepen. Kinderen in [arme groene wijken krijgen bijvoorbeeld 10 procent minder vaak Ritalin voorgeschreven](#) dan kinderen in even arme, maar duidelijk minder groene wijken.

Onderzoek laat verder zien dat niet elke boom of struik hetzelfde effect heeft. Wijken waar de kwaliteit van het groen in het straatbeeld door onafhankelijke beoordelaars als beter werd beoordeeld, boekten ook betere resultaten: bewoners voelden zich gezonder en waren de laatste weken minder vaak naar de dokter geweest.

Mensen die beter in hun vel zitten en minder last van stress hebben, zijn niet alleen gezonder, maar ook productiever. Dit draagt aanzienlijk bij aan de maatschappelijke baten van het investeren in groen. Onderzoeker Sjerp De Vries: “Een probleem is wel dat degenen die profiteren van de gezondheidswinst niet altijd degenen zijn die betalen voor aanleg van groen. Hierdoor kunnen maatschappelijk gezien rendabele investeringen in het groen toch achterwege blijven.”

Een ander punt is dat groen een aantrekkelijke ruimte kan bieden voor spelen en sporten. Meer bewegen draagt ook bij aan een betere gezondheid. In de gezondheidszorg komt steeds meer nadruk op preventie van ziekte (zie het Nationale Preventieakkoord opgenomen in het regeerakkoord van Rutte III). Een mooie groene omgeving draagt hier aan bij.

4. Groen draagt bij aan sociale cohesie

Buurtgroen, zoals parkjes, plantsoenen, buurt- en volkstuinten kunnen bijdragen aan de sociale cohesie in die buurt. Marian Stuiver, programmaleider [Metropolitan Solutions](#), ziet dit als een belangrijk onderwerp voor de toekomst: “De openbare ruimte in de stad - pleinen, straten en parken en de manier waarop ze ingericht zijn - kan de sociale cohesie en levenskwaliteit van de inwoners van de stad enorm ondersteunen”.

Wijken waar bewoners meer contact hebben, hebben doorgaans minder last van verloedering, overlast en criminaliteit. Onderzoeker Jan Vreke: "Informeel sociale controle is hierbij een belangrijke

factor. Conditie die van invloed zijn op de sociale cohesie in een buurt, zijn (1) het aantal ontmoetingsplekken in een buurt, (2) de laagdrempeligheid van contacten tussen buurtbewoners en (3) de motivatie van buurtbewoners om te investeren in relaties in de buurt."

De rol van buurtgroen hierbij is dat het fungeert als locatie waar buurtgenoten elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten. Een uitgevoerde kwantitatieve analyse van enkele voorbeelden geeft aan dat in de buurt aanwezig groen inderdaad kan bijdragen aan sociale cohesie. Vreke: "De orde van grootte van de bijdrage van buurtgroen is geschat op basis van de situatie in 381 buurten in 10 steden in Nederland. Daarbij blijkt dat de bijdrage aan sociale cohesie toeneemt met de mate van verstedelijking van de buurt."

De enige uitzondering hierop is de aanwezigheid van grote parken in de omgeving. Vreke vermoedt dat dit komt doordat een park niet zozeer buurtgroen is, als wel groen voor een veel groter gebied met vaak (ook) andere gebruiksfuncties en bezoekers dan het kleinschaligere buurtgroen.

5. Groen trekt bedrijven

Groen verfraait de omgeving, kleedt gebouwen aan en verhoogt de aantrekkelijkheid van het gebied, waardoor een beter vestigingsklimaat ontstaat voor zowel burgers als bedrijven. Het is volgens groene steden-expert Robbert Snep niet voor niets dat Brainport Regio Eindhoven veel investeert in groen. In de internationale *battle for talent* concurreert Brainport Eindhoven met andere hightechregio's wereldwijd. "Met groene bedrijventerreinen biedt de stad kennisintensieve bedrijven een werklandschap waar internationaal talent en klanten graag naartoe komen", aldus Snep. "Bovendien biedt een groene stad ook een aantrekkelijker woonomgeving, waardoor bedrijven personeel makkelijker aan zich kunnen binden."

6. Groen zorgt voor biodiversiteit

Natuur beleven in je eigen woon-, school- of werkomgeving... dat kan ook in de stad. Steeds meer natuur ontdekt de stad, en daarmee wordt de stad een eigen ecosysteem met een breed palet aan plant- en diersoorten. De inrichting van de stad is daarbij bepalend voor de soorten die zich er vestigen. Een stenig stadslandschap trekt vooral stadsduiven, kraaiachtigen en meeuwen. Een stad met lommerrijk groen, tuinen, straatbomen, berm en plantsoenen met bloemrijk grasland, struweel en kleine wateren zorgt voor zangvogels, vlinders en egels. Ook groene daken en groene gevels dragen bij aan de natuurwaarde.

Door het toepassen van ecologisch beheer in publiek en privaat groen dragen burgers, bedrijven en de lokale overheid bij aan het behoud van bijzondere en bedreigde soorten zoals wilde bijen. Deze bijzondere soorten vragen namelijk meer dan een standaardgazon; ze willen liever een gevarieerde biotoop met veel inheemse planten. Ook zorgt zo'n natuurlijke stad voor een omgeving waarin kinderen en volwassenen zich kunnen verwonderen over de rijke verscheidenheid van de stadse biodiversiteit.

7. Groen verhoogt de waarde van huizen en kantoren

De huizenprijzen in een groene wijk liggen hoger dan de prijzen van vergelijkbare huizen in een wijk zonder groen. Uit diverse onderzoeken blijkt de waarde van onroerend goed hoger te liggen bij uitzicht op water (15%), openbare ruimte (10%), park (6%) of plantsoen (5%). "Aanleg van groen kan dus bijdragen aan het verhogen van de vastgoedwaarde", aldus Jan Vreke.

Uit drie cases die recent zijn doorgerekend door Wageningen Economic Research blijkt dat het stadsgroen in Amsterdam op sommige locaties mogelijk meer waard is dan woningbouw.

Kort samengevat...

Groen in de woon-, werk- en leefomgeving is van grote maatschappelijke waarde en vertegenwoordigt daarnaast een grote economische waarde. Steeds meer partijen zoals gemeentes, woningcorporaties en projectontwikkelaars beginnen dat in te zien. Wanneer het groen als multifunctionele oplossing wordt ingezet – denk hierbij aan waterretentie, verminderen van hittestress, voorkomen van verloedering van de woonomgeving, stimuleren van beweging, etcetera – dan is groen een investering die zich op vele fronten terugverdient.

<https://www.wur.nl/nl/show-longread/Zeven-redenen-om-te-investeren-in-een-groene-stad.htm>

Bijlage 2: samenvatting groenniveaus in de Groenkaart

De Groenkaart onderscheidt groen op verschillende niveaus: de regio, de stad, de wijk en de buurt. De balans tussen deze niveaus bepaalt de kwaliteit van het groen. [zie de Groenkaart en bijlage 2] Het Regiogroen bestaat uit de grotere groengebieden rond de stad. Zij vormen een samenhangend netwerk van groengebieden met de recreatiegebieden en natuurkernen in de regio. Hier kunnen de inwoners van Zoetermeer uitwaaien, fietsen, wandelen, sporten, natuur beleven en vind je de grotere sport- en leisurevoorzieningen van de stad. Het stadsgroen is de drager van het groene imago van Zoetermeer. Ook zijn hier stadsvoorzieningen te vinden, zoals sportvelden, grotere speelvoorzieningen en wijktuinen. Het stadsgroen bestaat uit de grote groengebieden en –structuren die een functie hebben op niveau van de stad. Zij vormen een samenhangend groen netwerk dat het regiogroen verbindt met het wijk- en buurtgroen. Het wijk- en buurtgroen bepaalt het aanzicht van de wijk en de buurt. Het wijkgroen bestaat uit de belangrijkste groenstructuren van de wijk. Deze groenstructuren zijn beeldbepalend voor de wijk en verzorgen de directe recreatiemogelijkheden van veel wijkbewoners en verkoeling van de wijk tijdens hete periodes in de zomer. Het buurtgroen bestaat uit het groen in de directe woonomgeving. Dit is het groen dat bewoners zien door hun raam, of als ze hun woning uitstappen. Dit zijn de plekken waar (kleine) kinderen spelen en bewoners hun hond uitlaten.

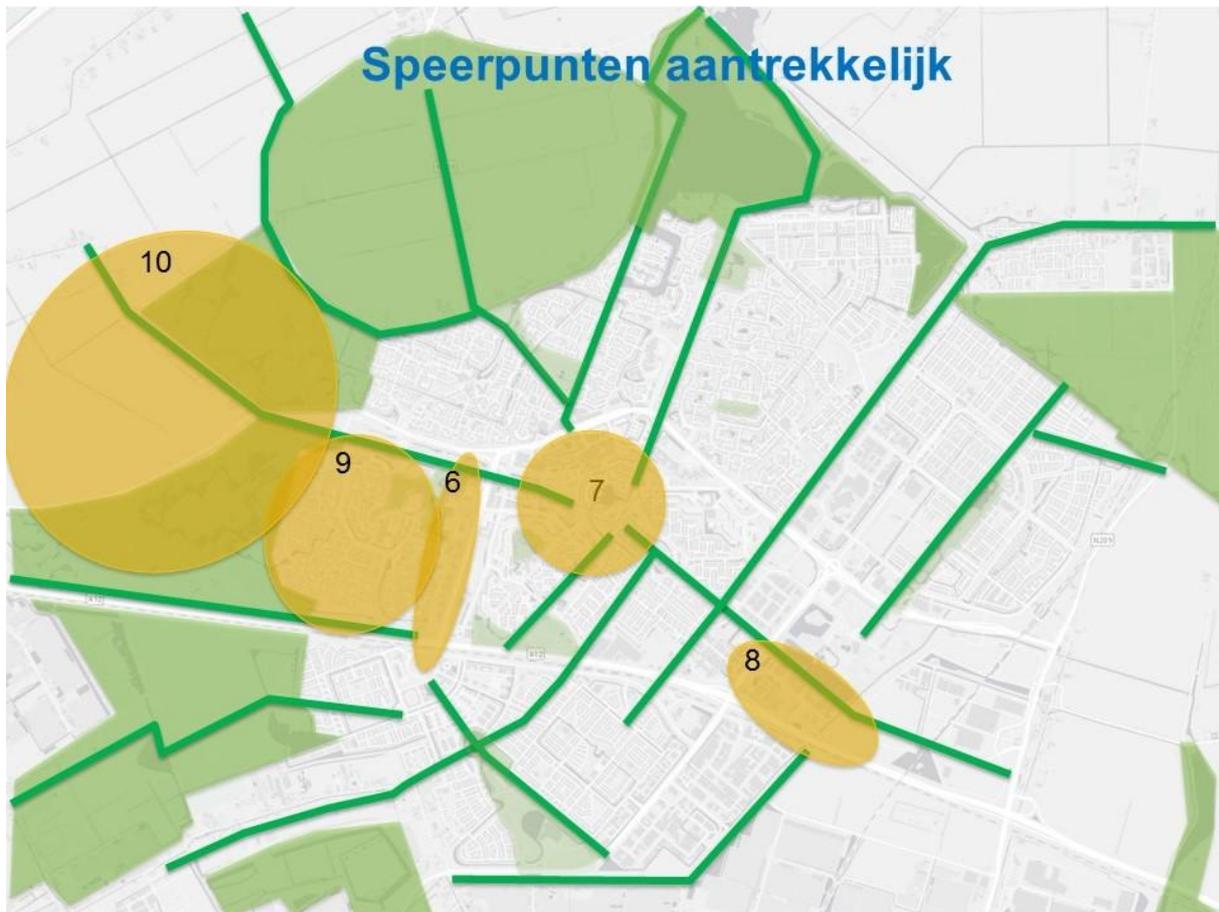

Bijlage 3: Speerpunten bij de ambitie

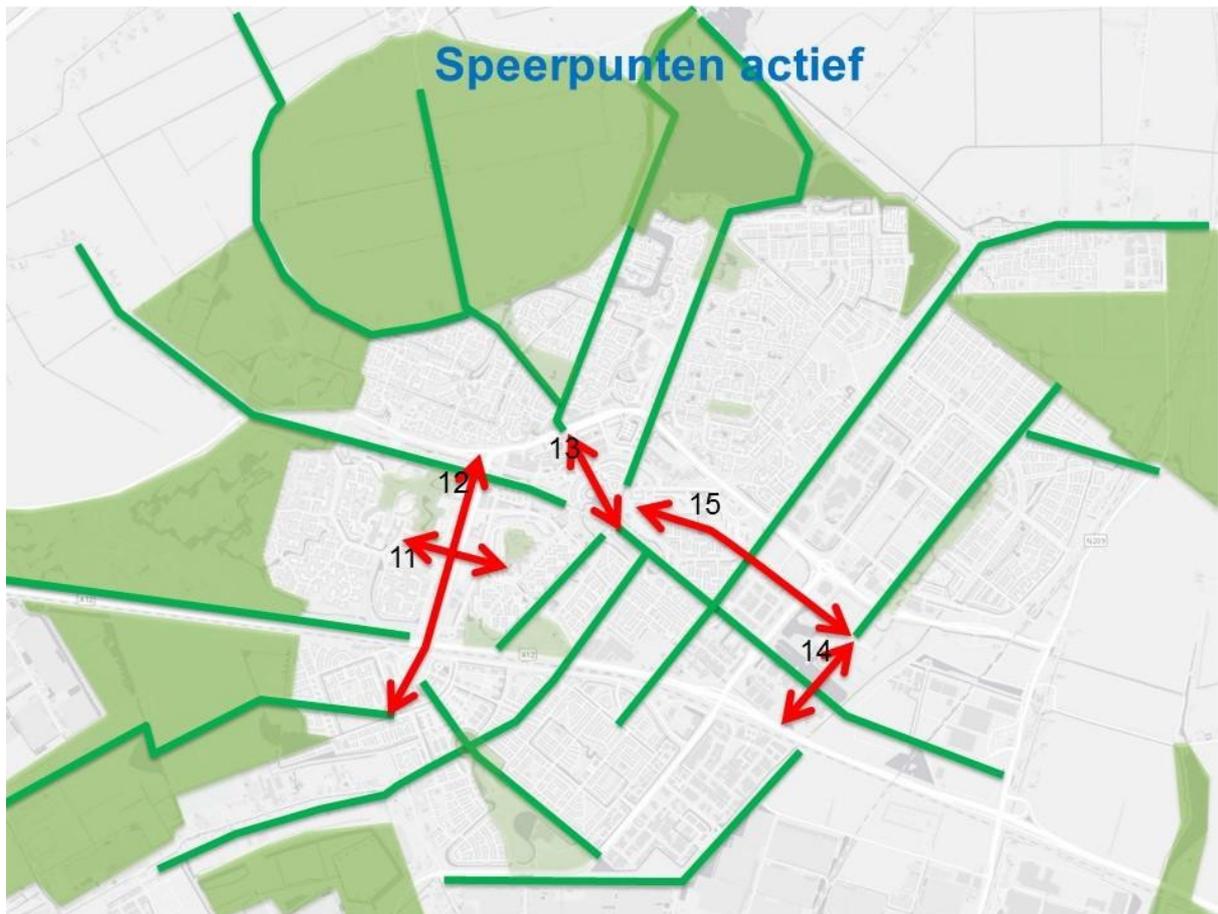
1. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: upgrade van wijk- en buurtgroen met bewoners;
2. Verbinden van de Dorpsstraat met de Rotte;
3. Verbinden van de Zegwaartse weg, via het Heempark met de Rotte;
4. Verbinden van de Dobbe en de Zoetermeerse plas met het buitenwater;
5. Verbinden van de Broekweg met de Zegwaartse weg.

6. Inrichting van de openbare ruimte in het Entreegebied;
7. Inrichting van het Centraal Park (Dobbegebied);
8. Inrichting van de openbare ruimte in het Dutch Innovation Park;
9. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: upgrade van wijk- en buurtgroen met bewoners;
10. Schaa sprong Westerpark/Buytenpark/Nieuwe Driemanspolder tot vrije tijdslandschap van de stad.

11. Bevorderen van een actieve levensstijl in het Entreegebied door het verbinden van voorzieningen in het gebied en verbinden van Meerzicht en Driemanspolder met het Entreegebied;
12. Verbinding Centrum West-Station Zoetermeer-Balij;
13. Verbinding Stadshart-Dorpsstraat;
14. Verbinding Dutch Innovation Park-Van Tuyllpark;
15. Verbinding Binnenstad-Palenstein-Van Tuyllpark.

- 16. Realisatie van rietmoeras en moerasbossen aan de noord- en westkant van het Noordelijk plassengebied (Noord Aa);
- 17. Realisatie van de ecologische verbinding Afrikaweg/Entreegebied;
- 18. Het realiseren van het weidevogelreservaat Meerpolder icm waterberging;
- 19. Ontwikkelen van een praktische natuurstrategie voor de stad, te beginnen in de pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht;
- 20. Realisatie van de faunapassage Balij-Westerpark-Nieuwe Driemanspolder.

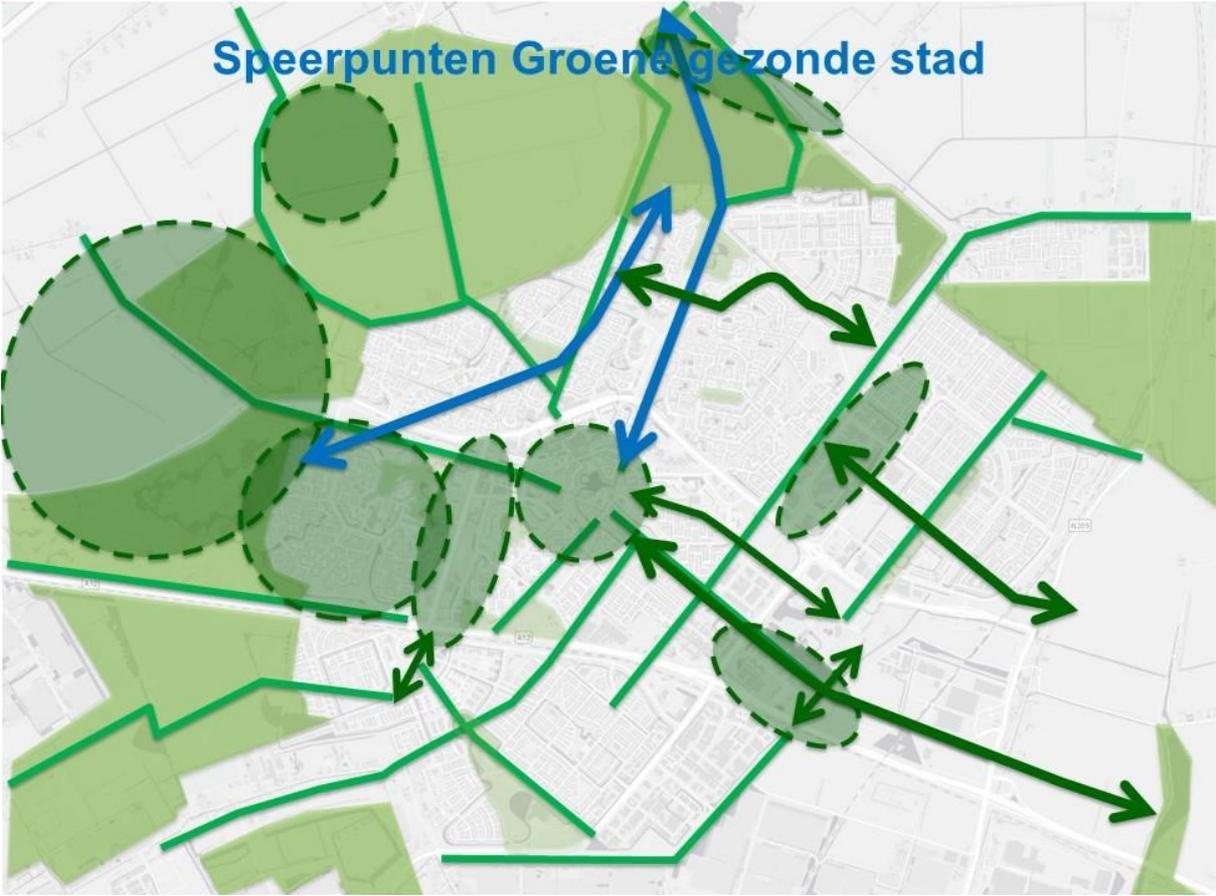

21. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in de binnenstad;
22. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in het Entreegebied;
23. Zoeken naar creatieve en innovatieve toepassingen van groen en water in de openbare ruimte en bebouwing in de noordelijke bedrijventerreinen;
24. Pilot wijkgerichte verkenning Meerzicht: zoeken naar mogelijkheden voor meer groen en water en het verminderen van verharding in de openbare ruimte en tuinen;
25. Waar de kans zich voordoet meer open water te realiseren en duikers in te korten.

Totaalbeeld speerpunten

Bijlage 4: Afspraken Klimaatadaptief bouwen in Zuid-Holland

Afspraken – Why •

We hebben te maken met klimaatveranderingen en de gevolgen daarvan hebben een grote impact op de maatschappij. Het is van groot belang dat we klimaatadaptief gaan bouwen en gezamenlijk daarin op trekken om te leren en te versnellen.

De Zuid-Hollandse adaptieve delta wordt de landelijke koploper op het gebied van klimaatadaptief bouwen. Hier brengen we in de mogelijkheden in de praktijk. Onze bevindingen vormen de 'springplank' naar een landelijke aanpak en eventuele sectorbrede afspraken/normen.

We erkennen de opgave en bevestigen dat alle partijen die in rol hebben in de bouw in Zuid-Holland, zowel publiek als privaat, hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben en ook eigenaar zijn.

Daarom gaan we intensiever en meer vroegtijdig met elkaar samenwerken om deze delta zo adaptief mogelijk te maken.

Afspraken – How •

Vanaf 4 oktober willen we nieuwbouwlocaties, inclusief transformatie- en uitleggebieden, zo klimaatadaptief mogelijk bouwen en gaan opdrachtgevende partijen die onderdeel zijn van deze 'Coalition of the Willing' - waaronder in elk geval ook de gemeentes in de verstedelijkingsalliantie - hier actief om vragen en op sturen. Daarbij gaat voor wat betreft mogelijke oplossingen de aandacht onder andere uit naar gevels, daken, funderingen en de buitenruimte.

We streven naar: 1. Minder wateroverlast 2. Meer biodiversiteit 3. Minder hittestress 4. Minder langdurige droogte en minder nadelige gevolgen ervan 5. Minder bodemdaling en minder nadelige gevolgen ervan → Dan er voorafgaand aan de ruimtelijke ontwikkeling van het woningbouwplan was.

De deelnemende gemeentes trekken hierin samen op en zullen hierin dezelfde principes hanteren.

We buigen 'klassieke aanbestedingen' om naar constructieve publiek-private dialogen met een zo hoog mogelijke mate van transparantie om gezamenlijk de oplossingen te vinden.

We nemen daarbij de kwaliteit van de leefomgeving, milieu, biodiversiteit, technische, financiële en economische aspecten mee en we letten op betaalbaarheid en beheerbaarheid.

En we hanteren de stresstesten zoals gemeentes die nu al (moeten) uitvoeren als instrument, aangevuld met een nader te bepalen instrument voor biodiversiteit, om de plannen vooraf te kunnen beoordelen.

In de bestemmingsplannen/omgevingsvisies verwijzen we hiernaar.

We gaan in de komende 1,5 jaar met als uitgangspunt de huidige handreiking stresstesten en onze praktijkervaringen een instrument (door)ontwikkelen om de mate van adaptiviteit van bestaande en nieuw te bouwen stedelijke omgevingen vast te kunnen stellen.

Ondertussen hanteren we vanaf begin 2019 een minimaal 'programma van eisen' voor de klimaatadaptiviteit van nieuwe ontwikkelingen.

Deze minimale eisen formuleren we in gezamenlijkheid: de waterschappen, gemeentes, beheerders, ontwerpers, vastgoedeigenaren, bouwers, ontwikkelaars, financiers en de provincie doen dit samen.

We zetten met financiers een systeem op van 'climate accounting' waarbij we de financiële effecten van klimaatbestendig bouwen in beeld brengen, ten behoeve van 'awareness' én ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe climate proof financieringsmodellen.

Afspraken – What

We maken een 'witboek' met daarin een overzicht van de technische en economische maatregelen en mogelijkheden zoals we die nu kennen om adaptief te kunnen bouwen

We zorgen er samen voor dat we deze maatregelen begrijpen, aanvullen en waar mogelijk verbeteren

De maatregelen hebben betrekking op de uitdagingen: hittestress, langdurige droogte, extreme neerslag, bodemdaling en vergroten van biodiversiteit

We ontwikkelen met financiers een 'klimaathypotheek'.

Afspraken - Awareness & Urgentie •

We formuleren heldere boodschappen, waarbij we de volgende doelen hebben geformuleerd: 1. We maken alle betrokken partijen bewust van hun rol en belang, én we slaan binnen gemeentelijke overheden de brug tussen beleid en uitvoering. 2. We helpen bedrijven om de marktkansen die hier ontstaan, intern goed te 'verkopen'. 3. We maken voor de eigenaren en eindgebruiker duidelijk waarom dit in hun voordeel is (of omgekeerd: waarom dit niet doen uiteindelijk duurder is).